

Những Lời Thu Điều ...

Tuần rồi nhận tin mẹ của các bạn tôi, Nhất, Nhị, Tam, Tứ Anh là bác Vi Khuê đã qua đời. Không hiểu sao, sau khi nhận tin, trong đầu lại cứ nhớ đi nhớ lại câu đầu tiên trong truyện Love Story của Erich Segal *“What can you say about a twenty-five-year-old girl who died? That she was beautiful. And brilliant. That she loved Mozart and Bach. And the Beatles.”* Nhưng trong trường hợp này chắc phải dịch phóng như thế này *“Tôi có thể nói gì về một thiếu phụ rất đẹp mới qua đời? Rằng bà ấy rất đẹp, rất xuất sắc, rất tài năng. Bà ấy yêu thơ văn cổ, viết những bài văn, bài thơ như hoa như gấm và đã sống một cuộc sống tỏa đầy ánh sáng của trí tuệ và nghệ thuật, long lanh như một tấm kính vạn hoa.*

Tôi biết bác Vi Khuê qua những chương trình phát thanh của trường Văn học ngày xưa ở Đà Lạt. Lúc ấy, tôi còn bé lắm, nghe bác đọc lúc giọng Bắc, lúc giọng Huế. Đến lúc lớn hơn, biết tiếng bác khi bác làm Hiệu trưởng trường Văn khoa. Nghe đến tên bác nhiều vì bác là vợ của bác Chủ Bá Anh. Ngày xưa, ba má tôi là bạn với hai bác Chủ Ngọc Liễn, ông bà nội của Nhất, Nhị, Tam, Tứ Anh. Hồi ấy thỉnh thoảng bác Liễn lại chơi nhà, lúc nào bác Liễn cũng thật đom đống trong chiếc áo dài nhưng, chuỗi ngọc cẩm thạch trên cổ và những chiếc khăn quàng cổ sang trọng, bác luôn trang điểm thật kỹ lưỡng, phong thái ung dung của một phu nhân cự tộc trưởng ngày xưa. Tiếng Việt mình danh xưng thật phức tạp, bác Liễn là bạn bố mẹ tôi, tôi gọi là bác. Bác Vi Khuê là mẹ của các bạn tôi, tôi cũng gọi là bác. Nhưng ngày xa xưa ấy, tôi chỉ hay gặp bác Liễn, và nghe tiếng của gia đình bác Vi Khuê. Nhất, Nhị, Tam, Tứ Anh vào thời điểm 75-76 rất nổi với kết quả kỳ thi Tú tài đôi cao vọi vọi dù tuổi còn rất bé, Đà Lạt lại nhỏ nên ai cũng cũng biết tiếng bốn chị em này. Bởi vậy, lúc ấy, văn kỳ thanh mà bất kiến kỳ nhân.

Mãi đến khoảng sau 2000, tôi mới tình cờ quen với 4 chị em Nhất Anh khi tham gia nhóm Vyea¹. Từ đó, hình như cùng có chung cái tình người của Đà Lạt, cùng một niềm yêu thích văn chương, thơ nhạc nên chúng tôi dễ thân thiết. Năm 2003, tôi qua Mỹ, lần đầu gặp Bác Vi Khuê ở nhà Nhị Anh. Bác vẫn còn xinh đẹp,

¹ VYEA Vietnamese Youth Educational Association Of Washington - Hội Giáo Dục Trẻ Em Vùng Hoa Thịnh Đốn
www.vyea.com

trẻ trung và trang điểm cẩn thận lắm. Bác cười nhiều, và rất dịu dàng, ngọt ngào. Tôi bắt đầu đọc được nhiều bài thơ của bác, cả tiếng Việt và cả những bài tiếng Anh do Nhị Anh và Tam Anh dịch. Ngoài bút hiệu Vi Khuê, bác còn lấy nhiều bút hiệu khác như Đoàn Văn, Nguyễn Thị Bình Thường, Đào Thị Khánh. Nguồn sáng tác của bác quá phong phú, đủ mọi thể loại thật đáng phục... Bác đã có ba tập truyện và sáu tập thơ xuất bản², có rất nhiều các tác giả nổi tiếng đã viết những lời phê bình rất hay về văn thơ của bác, như Hồ Trường An³, Tống Diên Tô Dương Hà, con trai nhà văn Bình Nguyên Lộc, như Song Nhị⁴, v.v... Qua bài viết của Lê Xuân Nhuận⁵, tôi được biết thêm về bác lúc bác còn là một thiếu nữ xinh đẹp làm Đài Phát Thanh Huế. Qua bài viết từ trang mạng Đà Lạt Dấu Yêu về Chử Bá Anh và Vi Khuê⁶, tôi biết thêm về cuộc đời và các cống hiến cho văn hóa, giáo dục của hai bác lúc còn trong nước và lúc ở hải ngoại, v.v...

Nhiều bài thơ của bác Vi Khuê đã được phổ nhạc, đã được diễn ngâm bởi các nghệ sỹ nổi tiếng. Tôi được hân hạnh gặp bác lúc bác đã lớn tuổi, và đúng như người ta nói, thơ văn là người, nên ngoài đời bác cũng rất mượt mà, thanh lịch, nèn nã, trau chuốt như lời văn lời thơ của bác. Trong bốn người con, Nhất Anh có vẻ giống bác nhất, dáng dấp cũng nhỏ nhắn xinh xắn như mẹ. Cả hai cô con gái

²Tác phẩm đã xuất bản của Vi Khuê

1. Giọt Lệ, thơ 1971 (Việt Nam)
2. Cát Vàng, thơ 1985 (Hoa Kỳ)
3. Ngựa Hồng Trên Đồi Cỏ, văn 1986
4. Tặng Phẩm Tình Yêu, thơ 1991
5. Những Ngày ở Virginia, văn 1991
6. Vãn Chờ Xe Thổ Mộ, văn 1993
7. Hoa Bướm Vườn Thơ Tôi, thơ 1994
8. Thơ Vi Khuê, băng và CD 1985-1997
9. Thơ Trong Mưa Và Hoa, 2001 (Poems in Rain & Flowers) tam ngữ đối chiếu, Việt, Anh, Pháp

³ Theo Chân Nữ Sĩ Vi Khuê Đi Trên Lốp Sóng Phế Hưng Của Văn Chương Hải Ngoại – Hồ Trường An - <http://www.vietbang.com/index.php?c=article&p=1885> –

⁴ Ấn Tượng Từ Thơ Văn Vi Khuê – Song Nhị - <http://www.trinhnu.net/van/17054>

⁵ Nữ Sĩ Vi Khuê – Lê Xuân Nhuận - <http://cothommagazine.com/images/stories/tho/ViKhue/NuSiViKhue-LeXuanNhuan.pdf>

⁶ Chử Bá Anh – Vi Khuê - http://dalatdauyeu.org/index.php?option=com_content&view=article&id=788:ch-ba-anh-a-vi-khue-a-lt-ngay-thang-c-35&catid=46:a-lt-ngay-thang-c&Itemid=88

Nhất Anh và Tứ Anh đều có được nét duyên dáng, nhẹ nhàng, ngọt ngào của mẹ. Cả bốn chị em Nhất, Nhi, Tam, Tứ Anh đều rất giỏi, chắc thụ hưởng tinh hoa của cả cha lẫn mẹ. Bác Vi Khuê xuất thân từ một gia đình khoa bảng, bác lớn lên ở Huế, sống một thời gian ở Đà Lạt, rồi sau ở Virginia, đó là những thành phố thật đẹp, thật thơ mộng và lãng mạn. Nét sâu lắng của Huế, nét mặn mà của Đà Lạt, vùng trời mênh mông cỏ lá của Virginia đã ngấm dần vào trong huyết quản nên thơ văn của bác cũng thật đa dạng, trong trẻo như khí trời và cuốn hút như những tia nắng sớm xuyên qua làn sương lạnh, đi thẳng vào tâm người đọc.

Những năm cuối đời, bác về ở với Nhất Anh. Những năm này bác không xuất bản thêm tác phẩm nào, nhưng chắc chắn trong những tháng ngày đó, trong vòng tay bảo bọc của con cái, trong tình yêu thương của con cháu, bác vẫn viết nên những vần thơ thật ngọt ngào, rồi lại thả cho gió bay đi.

Mấy hôm nay, Virginia đã bắt đầu vào thu, trước khi những chiếc lá vàng 2018 rời cành, bác đã lặng lẽ ra đi .. *“Ta đi, như thể chim lìa tổ / Như lá lìa cành tự tối nay”*⁷ Bác đã ra đi, để lại một sự nghiệp văn chương đáng kể, để lại rất nhiều những giải thưởng, và nhất là đã tạo được một cõi thơ văn rất riêng, rất lạ cho chính mình trong đời sống tạm này

*“Tạo hóa sinh tôi rất riêng biệt
cá tính vươn dài theo thức thao
tôi xin từ chối mặc đồng phục
để lớn khôn vừa với rộng cao”*⁸

Hôm nay, bác ra đi, nhưng những người yêu thơ văn của bác, yêu nét đẹp của bác vẫn luôn nhớ mãi bác, nhớ mãi nét trang đài lan tỏa từ dáng dấp xinh đẹp của bác và từ những câu thơ, lời văn mượt mà của bác... Bác ra đi, để mọi người tiếc thương nhỏ lệ theo vì bác đã đổ “một trùng dương lệ ngọc” cho cuộc sống, cho người đời và cho đất nước.

⁷ Ta Đi – Thơ Vi Khuê

⁸ Cảm ơn Tạo Hóa – Thơ Vi Khuê

Hôm nay, bác ra đi, thêm một con người dễ thương xưa cũ của Đà Lạt đã ra đi, Đà Lạt lại mất đi một người viết những vần thơ, lời văn “*gởi người Dalat, xưa, sau*”⁹

Bác ra đi, chắc chắn không luyến tiếc gì

*“Chỉ lòng vui như hội
vì tâm đã nhả tơ
nhả không còn một sợi
nên nhẹ nhàng như mơ”*¹⁰

Bác ra đi, để mùa Vu lan tới, Nhất, Nhị, Tứ Anh sẽ ngậm ngùi cài lên ngực cành hoa trắng để tưởng nhớ Bác. Tuổi nào mất mẹ, cũng trở thành mồ côi, nhưng chắc mấy chị em cũng được an ủi khi thấy bác ra đi nhẹ nhàng và thanh thản. Mấy chị em và các cháu của bác cũng rất hãnh diện vì thơ văn của bác vẫn còn chảy mãi, luân lưu như nắng gió trong văn hóa dân tộc.

Bác ơi, xin cầu nguyện bác sớm siêu sanh tịnh độ. Rất cảm ơn bác đã cho chúng con một hình ảnh quá đẹp, rất tài hoa lại cũng rất ngọt ngào.

*“Trăng xưa đã khuất đôi bờ liễu
Thềm cũ còn in một dấu hài
Giấc bướm tàn theo hồn bướm lạnh
Hoa đào nở cợt - má đào phai”*¹¹

Bác ơi, xin bác yên nghỉ ngàn đời trong miền miên viễn...

Thiên Hương

Tháng 10 - 2018

Melbourne – Úc Đại Lợi

⁹ Mà Thương Đến cả Vệ Đường Hoa – Thơ Vi Khuê

¹⁰ Tấm Lòng Với Nguyễn Du – Thơ Vi Khuê

¹¹ Một tiếng đàn – Thơ Vi Khuê

